

travelbook

Madryt

REGE CAROLO III
ANNO
MDCCLXXVIII

Bezdroża

mistrzowska #ochrona **ERGO**
HESTIA

Autorzy przewodnika: Agnieszka Sobolewska, Aleksander Hryniuk

Redakcja: Katarzyna Humeniuk

Opracowanie kartograficzne: Grzegorz Marchut

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors; www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Skład: Krzysztof Hosaja

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą iStockphoto LP

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bemyt2>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie II

ISBN: 978-83-283-4553-9

Copyright © Helion, 2018

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKCJE MADRYTU _____ 8

INFORMACJE PRAKTYCZNE _____ 13

PRZED WYJAZDEM _____ 14

Wybór czasu podróży _____ 14

Źródła informacji _____ 16

Formalności _____ 17

DOJAZD _____ 19

Samolotem _____ 19

Samochodem _____ 19

Autobusem _____ 19

Pociągiem _____ 19

NA MIEJSCU _____ 20

Dojazd z lotniska do centrum _____ 21

Komunikacja w Madrycie _____ 22

Noclegi _____ 24

Propozycje noclegów _____ 25

Wyżywienie _____ 30

INFORMATOR A-Z _____ 34

► *Tapas, przekąska i styl życia* _____ 38

INFORMACJE KRAJOZNAWCZE _____ 41

HISTORIA MADRYTU _____ 42

Paleontologia _____ 42

Czasy muzułmańskie i początki rządów chrześcijan _____ 43

Madryt w okresie panowania Habsburgów _____ 43

Pierwsi Burbonowie i epoka oświecenia _____ 45

Hiszpańska wojna o niepodległość 1808–14 _____ 46

Madryt w XIX w. (po klęsce Napoleona) _____ 47

Madryt na początku XX w. _____ 48

Okres II Republiki i wojny domowej w Hiszpanii _____ 49

Dyktatura Franco _____ 50

Demokracja _____ 50

XXI wiek _____ 51

MADRYT KULTURALNY _____ 52

Architektura _____ 52

Malarstwo i rzeźba _____ 57

Teatr, opera, sale koncertowe i dyskoteki _____ 59

Imprezy targowe _____ 62

ZWIEDZANIE MADRYTU	63
MINIATLAS CENTRUM MADRYTU	64
MADRYT HABSBUROW	74
▶ Matka Boska Almudena	88
LA LATINA, LAVAPIÉS I EL RASTRO	101
Barrio de La Latina	101
Lavapiés	109
El Rastro	113
PUERTA DEL SOL, ALCALÁ I GRAN VIA	114
Calle Alcalá	118
Gran Via	122
PASEO DEL ARTE	127
▶ Duchy w Muzeum Sztuki Nowoczesnej Reina Sofia	132
PARK EL RETIRO I OKOLICE	154
El Parque del Retiro	154
BARRIO DE LAS LETRAS	166
SALAMANCA I OKOLICE PASEO DE LA CASTELLANA	175
Salamanca	175
Paseo de la Castellana	180
Chamberi	184
MALASAÑA I CHUECA	188
▶ Z Madrytu do nieba	195
MADRID RIO I CASA DE CAMPO	196
Madrid Rio i okolice	196
Parque Casa de Campo	201
PLAZA DE ESPAÑA I CALLE DE LA PRINCESA	209
Plaza de España i okolice	209
Calle de la Princesa	213
OKOLICE LOTNISKA BARAJAS I CAMPO DE LAS NACIONES	216
Campo de las Naciones	218
OKOLICE MADRYTU	219
Toledo	220
Escorial	223
Valle de los Caídos	225
Palacio Real de El Pardo	226
Alcalá de Henares	227
Palacio Real de Aranjuez	229
SŁOWNICZEK POLSKO-HISZPAŃSKI	231
INDEKS	234

Spis ramek

Klimat _____	16
Nazwa Madryt _____	17
Ważne adresy i telefony _____	18
Bilety komunikacji miejskiej _____	21
Zwyczaje godzinowe _____	23
Leon V _____	44
Najważniejsze tradycyjne święta w Madrycie _____	61
W poszukiwaniu średniowiecznego Madrytu _____	76
Pomnik Czterech Wielkich _____	81
Uroczysta zmiana warty Gwardii Królewskiej _____	84
Tunel Józefa Bonapartego _____	87
O Polaku, który uratował życie Alfonsa XIII _____	90
Espadryle _____	97
Cmentarz wróbli _____	98
Chocolateria de San Gines _____	100
Beatriz Galindo _____	102
Święty Izydor Oracz – patron Madrytu _____	108
Las Fiestas de la Paloma _____	110
Eloy Gonzalo _____	112
12 winogron na Nowy Rok _____	116
Niedźwiadek – herb Madrytu _____	117
<i>Violetas</i> – słynne karmelki z Madrytu _____	121
Paul Landowski _____	122
Zarzuela _____	123
Loewe – symbol luksusu _____	126
Karol III _____	128
Ukryte autoportrety sławnych malarzy na obrazach w Museo del Prado _____	141
Polski akcent w Museo del Prado _____	142
Mapa Juana de la Cosa _____	150
Słonica Pizarro _____	156
Maratón de Rock 'n' Roll Madrid _____	160
Nagroda dla toreadora _____	164
Słynne piwiarnie _____	170
Casa Alberto _____	171
<i>Tertulia</i> _____	172
Figurka, która ściąga tysiące wiernych _____	173
Kapsuła czasu Cervantesa _____	174
Domy w dzielnicy Salamanca _____	176
Café Gijón _____	179

Alfredo Stéfano Di Stéfano Lauh�	182
Madryckie metro	187
Manuela – bohaterka powstania	189
Targ ceramiki	190
Piknik w dniu św. Izydora	198
Szpilki świętego Antoniego	205
Casa Mingo	206
Madryt – miasto portowe	208
Flamenco	213
Dojazd (Toledo)	222
Dojazd (Escorial)	224
Dojazd (Valle de los Caidos)	225
Dojazd (Palacio Real de El Pardo)	226
Dojazd (Alcalá de Henares)	228
Dojazd (Palacio Real de Aranjuez)	229

Legenda

- Świątynia rzymskokatolicka
- Cerkiew prawosławna, unicka
- Synagoga, inny obiekt związany z kulturą żydowską
- Świecki obiekt zabytkowy
- Pomnik, fontanna, mała architektura
- Muzeum, galeria
- Obiekt użyteczności publicznej
- Cmentarz
- Inna atrakcja
- Atrakcja przyrodnicza
- Punkt informacji turystycznej
- Dworzec kolejowy, stacja kolejki Cercanías
- Dworzec autobusowy
- Stacja metra
- Obiekt noclegowy (dowolnego typu)
- Obiekt gastronomiczny (dowolnego typu)
- Piwiarnia
- Targ, bazar
- Ośrodek zdrowia, szpital
- Policja
- Szkoła wyższa
- Opera, sala koncertowa, klub muzyczny
- Teatr
- Punkt widokowy
- Inny obiekt
- Kąpielisko, basen
- ..... Linia metra
- ..... Trasa kolejki Teleférico

SYMBOLE MADRYTU

Palacio Real

Pałac znajduje się w miejscu, gdzie dawniej wznosił się muzułmański alcazar i rozpoczęła się historia Madrytu. To oficjalna siedziba króla i największy pałac w zachodniej części Europy. Wśród ponad 3 tys. pomieszczeń na uwagę zasługują Sala Tronowa z freskami Tiepola, Sala Gaspariniego z dekoracjami orientalnymi w stylu rokoka, a także główna klatka schodowa zaprojektowana przez Sabatiniego. Warta obejrzenia jest również unikatowa kolekcja instrumentów smyczkowych legendarnego Antonia Stradivariego.

Plaza Mayor

Serce Madrytu Habsburgów. Reprezentacyjny plac położony niedaleko od Puerta del Sol, otoczony z czte-

rech stron budynkami z 237 balkonami, w tym najstarszym z nich, słynnym Casa de la Panaderia. Miejsce letnich koncertów i bożonarodzeniowych jarmarków. Na środku placu znajduje się pomnik konny króla Filipa III, zaprojektowany przez Giambolognę, przy udziale Pietra Tacca.

Gran Vía

Jedna z najbardziej reprezentacyjnych ulic Madrytu. Jej wspaniałe, monumentalne budynki były wznoszone z dużym rozmachem w latach 1910–32. W okolicy arterii znajduje się wiele sklepów, kin, teatrów, restauracji i hoteli. „Wielka Droga” stanowi komercyjne, kulturalne i turystyczne centrum stolicy.

Puerta del Sol

Prawdopodobnie najsłynniejszy plac w całej Hiszpanii. Jest najbardziej ruchliwym punktem Madrytu, miejscem spotkań, manifestacji i obchodów świąt.

Atrakcje Madrytu

Na placu znajduje się tzw. kilometr zero i posąg niedźwiadka z drzewem poziomkowym (dwa elementy znajdujące się w herbie Madrytu).

Cibeles

Słynna XVIII-wieczna fontanna z przedstawieniem frygijskiej bogini Kybele (La Fuente de Cibeles), a także jeden z najbardziej rozpoznawalnych placów Madrytu (Plaza de Cibeles). W jego okolicy znajduje się wiele ciekawych obiektów: Palacio de Buenavista, Casa de América, Palacio de Cibeles, czyli obecny ratusz Madrytu, oraz eklektyczny gmach Banco de España. Przy fontannie sukcesy swojej drużyny świętują kibice Realu Madryt.

El Rastro

Pchli targ El Rastro odbywa się w każdą niedzielę w dzielnicy Lavapiés. Stawia obowiązkowy punkt programu dla wszystkich, którzy chcieliby kupić w rozsądnej cenie antyki, wyroby rzemiosła artystycznego, ubrania i dodatki, płyty, przedmioty kolekcjonerskie i inne drobiazgi. W okolicy El Rastro znajduje się wiele barów z typowymi hiszpańskimi i madryckimi daniami oraz przekąskami.

Kup książkę

Poleć książkę

El Retiro

Park o powierzchni 118 ha z 15 tys. drzew oraz 7 tys. krzewów jest zieloną oazą w centrum Madrytu. To ulubione miejsce spacerowe mieszkańców stolicy i turystów. El Retiro jest nie tylko jednym z zielonych płuc miasta (drugie to Casa de Campo), ale również miejscem związanym z kulturą, rozrywką i sportem. Na jego terenie znajdują się zabytkowe: Palacio de Velázquez i Palacio de Cristal, należące do Museo Reina Sofia, w których prezentowane są bezpłatnie wystawy czasowe. W weekendy i dni świąteczne na terenie El Retiro odbywają się występy artystów i muzyków ulicznych, a każdego dnia można spotkać tu ludzi uprawiających różne sporty. Niemniej jednak najważniejszym wydarzeniem sportowym, które ma tu miejsce, jest kwietniowy madrycki maraton.

Paseo del Prado

Aleja, zwana też Paseo del Arte, szczyty się największą na świecie koncentracją miejsc związanych ze sztuką. Najbardziej znane są trzy muzea: Museo del Prado, Thyssen-Bornemisza i Reina Sofia, odwiedzane co roku przez miliony turystów. Można w nich obejrzeć prace sławnych artystów, ze szczególnym uwzględnieniem wielkich mistrzów hiszpańskich – Velázqueza, Goi, Picassa i Dalego.

Tapas

Jednym z obowiązkowych punktów podczas spaceru po Madrycie jest przerwa na **tapas**. To nie tylko przekąska, ale i styl życia. Warto zajrzeć na Mercado de San Miguel lub przejść się wieczorem po ulicy Cava Baja.

Estadio Santiago Bernabéu

Stadion piłkarski, macierzysty obiekt klubu Real Madryt. Miejsce święte dla fanów tego zespołu, których na świecie jest ok. 125 mln (dane wg magazynu „Marca” z 2015 r.). Przy obiekcie działa ciekawe muzeum.

Kup książkę

Poleć książkę

MADRYT ALTERNATYWNY

Malasaña

Po odwiedzeniu typowych atrakcji turystycznych Madrytu warto zajrzeć do mniej znanych dzielnic, takich jak Malasaña. Jest ona jednym z ciekawszych zakątków stolicy – ze swoimi oryginalnymi sklepikami, barami, uroczym placem 2 de Mayo i barokowymi kościołami.

Lavapiés

Lavapiés, zamieszkała przez *manolos* i *manolas*, jest jedną z ciekawszych dzielnic Madrytu. Przyciąga swoją wielokulturowością i aktywnością na polu szeroko pojętej sztuki. Znajduje się tu wiele alternatywnych centrów kultury, klubów i barów. W obrębie Lavapiés można zobaczyć tradycyjną madrycką zabudowę, nazywaną *corralas*.

Madrid Rio

Jeden z najmłodszych parków w Madrycie, oferujący nie tylko przechadzkę wzdłuż rzeki z widokiem na starą część Madrytu, ale również umożliwiający dotarcie do zabytkowych mostów i nowego centrum kultury Matadero.

MADRYT DLA DZIECI

Wesołe miasteczka

Wesołe miasteczko **Parque de Atracciones** znajduje się w parku Casa de Campo. Drugi podobny obiekt leży poza miastem – to park tematyczny **Parque Warner Madrid**, położony 20 km od centrum, w miejscowości San Martin de la Vega.

Zoo Aquarium De Madrid

Zoo jest nie lada gratką dla małych i dużych miłośników zwierząt. Mieści się ono na terenie parku Casa de Campo i stanowi schronienie dla blisko 6 tys. zwierząt reprezentujących ponad 500 gatunków. W jego skład wchodzi delfinarium i akwarium. W madryckim ogrodzie zoologicznym miały miejsce narodziny rzadkich gatunków zwierząt – przyszły tu na świat m.in. panda, foka szara, kobra nepalska i orangutan z Borneo.

Faunia

Ciekawe połączenie ogrodu zoologicznego i botanicznego. Park leży na przedmieściach Madrytu i zajmuje teren o powierzchni ok. 14 ha. Jest on podzielony na części reprezentujące różne ekosystemy: dżungle, lasy afrykańskie, koło podbiegunowe... Żyją tu m.in. rzadko spotykane w niewoli manaty.

Kup książkę

Poleć książkę

Dni otwarte w muzeach

Większość muzeów madryckich jest dostępna w określonych dniach i godzinach za darmo. Do Muzeum Prado można wejść w ten sposób codziennie na dwie godziny przed zamknięciem. Muzeum Reina Sofia udostępnia bezpłatnie swoją kolekcję każdego dnia od godz. 19.00 oraz w niedziele po południu, a Muzeum Thyssen-Bornemisza w poniedziałki od godz. 12.00–16.00. Darmowe godziny warto sprawdzać wcześniej na stronach interesujących nas placówek, ponieważ czasem ulegają one zmianom. Wybierając się na zwiedzanie, warto mieć ze sobą paszport lub dowód osobisty, ponieważ często darmowe wejścia przysługują obywatelom państw UE.

MADRYT EKONOMICZNY

Madryt za darmo

W Madrycie można spędzić czas bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów. Bez biletu można oczywiście zwiedzać np. parki. Ale nie tylko. Wiele instytucji udostępnia swoje wnętrza i zbiory, a także oferuje uczestnictwo w rozmaitych wydarzeniach, warsztatach itp. całkowicie za darmo. Należą do nich: świątynia egipska Debod, muzeum San Isidro, kościół Ermita de San Antonio de la Florida (z freskami Goi), muzeum Biblioteki Narodowej, muzeum Arte Contemporáneo w centrum Conde Duque, teatr lalek kukielkowych dla dzieci w parku Retiro (wejście od Puerta de Alcalá), Fundación Mapfre, Fundación Telefónica, Fundación Juan March i wiele innych miejsc.

▼ Egipska świątynia Debod

Kup książkę

Poleć książkę

Zwiedzanie Madrytu

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Madryt Habsburgów

Podróż po starym Madrycie można rozpocząć od miejsca, gdzie zaczyna się jego historia: od okolic pałacu Królewskiego. To właśnie tutaj **Muhammad I**, emir Kordoby, dawnego królestwa muzułmańskiego na Półwyspie Iberyjskim, w miejscu dzisiejszego pałacu Królewskiego postawił wieżę obserwacyjną. Ta warowna budowla miała kontrolować naturalną granicę między częścią chrześcijańską a muzułmańską Półwyspu Iberyjskiego, którą były góry Guadarrama.

W miejscu, gdzie znajduje się dzisiaj **pałac Królewski**, zaczyna się historia stolicy Hiszpanii, dawnego „imperium nad którym nigdy nie zachodziło słońce”, jak dawniej mówiono o Królestwie Hiszpanii.

Ale zanim odwiedzimy pałac Królewski, siedzibę króla i jednocześnie mu-

zeum, wędrowkę po Madrycie możemy zacząć od **placu Izabeli II**, miejsca położonego niedaleko od pałacu, ale równocześnie dobrze skomunikowanego dzięki bliskości stacji metra Opera. Dojechać tutaj można bardzo łatwo trzema liniami metra: L5, L2 i LR.

Plaza de Isabel II

W miejscu obecnego **Plaza de Isabel II** (placu Izabeli II) pierwotnie znajdował się mały placik nazywany placem Barranco (hiszp. „wąwóz”) z uwagi na duże nierówności terenu w tej okolicy. Później nazwa została przejęta od słynnych w tym miejscu fontann, Caños de Peral. A dzisiaj upamiętnia panującą w 2. poł. XIX w. królową Hiszpanii, Izabelę II.

Turyści wysiadający z metra na stacji Opera natkną się na pozostałości archeologiczne, odkryte podczas ostatniego remontu tej stacji. Położona ok. 10 metrów pod ziemią stacja metra skrywa małe **Muzeum Archeologiczne Caños de Peral** (Museo Arqueológico Caños de Peral). Muzeum dostępne jest dla podróżnych tylko w weekendy i znajduje się na drugim poziomie metra. Pozostałości archeologiczne pochodzą z XVI i XVII w., obejmują **fragmenty fontanny, akweduktu Amaniel i kanału Arenal**. W danych czasach, kiedy woda nie dochodziła do mieszkań, to właśnie takie fontanny były miejscem, gdzie mieszkańcy mogli się w nią opatrywać.

i **Muzeo Arqueológico Caños de Peral;** Plaza Isabel II; metro: Opera (L2, L5, LR);
otwarte: pt.–nd.11.00–13.00 i 17.00–19.00.

▲ Pałac Królewski

Kup książkę

Poleć książkę

Muzeum znajduje się na drugim poziomie metra, przy wejściu na peron L2 w kierunku Las Rosas.

Teatro Real

Historia teatru sięga czasów panowania Filipa V, kiedy to król ufundował **Teatr Królewski** Los Caños de Peral. To właśnie tutaj, w 1814 r. odbyła się sesja **Kortezów** (parlamentu) po ich przeniesieniu się do Madrytu. Obecny budynek został zbudowany z inicjatywy Ferdynanda VII, kiedy dawny, zaniedbany gmach teatru uległ całkowitemu zniszczeniu.

Od samego początku nie obyło się bez problemów. Siedem lat po rozpoczęciu budowy wstrzymano prace z uwagi na ciekę wodną, która podmywała konstrukcję. To spowodowało, że inauguracja teatru królewskiego odbyła się dopiero w 1850 r., pomimo że prace budowlane nadal trwały. Kiedy w 1925 r., w wyniku osłabienia konstrukcji przez wody podziemne, część teatru zawaliła się, obiekt zamknięto na wiele lat. Prace restauracyjne ciągnęły się przez kolejne 41 lat. W 1966 r. teatr został otwarty dla publiczności, jako audytorium i siedziba **Królewskiego Wyższego Konserwatorium Muzycznego i Szkoły Sztuki Dramatycznej**,

a w niedługim czasie został ponownie zamknięty na kilkanaście lat. Ponowne otwarcie nastąpiło 11 października 1997 r. pod przewodnictwem Ich Królewskich Mości króla Jan Karola I i królowej Zofii. Otwarcie teatru uświetniono przedstawieniem operowym *Krótkie Życie* i baletem *Trójkątny Kapelusznik* Manuela de Falli, jednego z najwybitniejszych kompozytorów hiszpańskich. Tydzień później odbyła się tu światowa premiera opery *Divinas palabras*, kompozytora Antóna Garcii Abrila.

Od momentu otwarcia teatru w 1997 r. odbyło się tutaj aż dziesięć światowych premier operowych, jak: *Don Kichot* Cristóbal Halfftera (2000), *La Señorita Cristina* Luisa de Pablo (2001), *Dulcinea* Mauricia Sotelo (2006), *El viaje a Simorgh* José M. Sánchez Verdú (2007), *Faust-Bal* Leonarda Balada (2009), *La página en blanco* Pilar Jurado (2011), *Poppea e Nerone* Monteverdiego-Boesmansa (2012), *The Perfect American*, Philipa Glassa (2013), *Brokeback Mountain*, Charlesa Wuorinena (2014) *El Público*, Mauricia Sotelo (2015).

Po generalnym remoncie obecny gmach opery liczy 65 tys. m², a sala główna może pomieścić 1746 osób.

▼ Teatr Królewski

Kup książkę

Poleć książkę

W poszukiwaniu średniowiecznego Madrytu

Pomimo iż Madryt został założony w IX w., to do dnia dzisiejszego zachowało się niewiele ze średniowiecznego miasta. Wiele miejsc, tak jak akwedukty czy pozostałości fontanny w **Muzeum Archeologicznym Caños de Peral** zostało odkrytych przy pracach budowlanych i odkrywkowych. Niektóre z nich możemy zobaczyć, schodząc kilka metrów w głąb ziemi. Oto kilka z nich:

- ◆ Stacja Sol, gdzie w części dla pociągów podmiejskich Cercanías, możemy zobaczyć pozostałości kościoła del Buen Suceso, którego początki sięgają XVI w.
- ◆ Plaza del Oriente, gdzie na parkingu podziemnym dla samochodów osobowych, przy wejściu od strony teatru, można obejrzeć pozostałości wieży obronnej z XI w. W części przeznaczony dla autokarów, przy wejściu od strony pałacu, znajdują się witryny z przedmiotami znalezionymi podczas budowy parkingu.
- ◆ Plaza de Armeria i przyszłe Museo de Colecciones Reales (Muzeum Kolekcji Królewskich), gdzie będziemy mogli zobaczyć mury dawnego miasta muzułmańskiego.
- ◆ Plaza de Isabel II i restauracja Foster's Hollywood, gdzie w podziemiach lokalu zachowały się pozostałości dawnych murów średniowiecznych.
- ◆ Bary i restauracje na Calle Cava Baja. Niektóre lokale na tej ulicy, dzięki szklanym podłogom, oferują nam możliwość obejrzenia murów średniowiecznych z XII w. Te atrakcje możemy zobaczyć m.in. w Posada del Leon de Oro, pod nr. 12 i w Posada del Dragón, pod nr. 14.
- ◆ Plaza de Puerta Cerrada, tam, gdzie dawniej była brama (zwana „bramą zamkniętą”), można odszukać fragmenty murów z XII w., na przykład w lokalu Mesón la Escondida.

i Teatro Real; Plaza de Isabel II; metro: Opera (L2, L5, LR); otwarte: pn.–nd. 10.30–13.00; wstęp 8 EUR, ulgowy 6 EUR, wstęp wolny dla dzieci do 7 lat; www.teatro-real.com

★ Real Monasterio de la Encarnación

Przy placu la Encarnación znajduje się jeden z kilku klasztorów klauzurowych istniejących w centrum Madrytu. **Klasztor Wcielenia** powstał z inicjatywy żony króla Filipa III, Małgorzaty Habsburg. Pierwsze, co rzuca nam się w oczy, to elegancka i prosta fasada kościoła. Odpowiedzial-

nym za stworzenie klasztoru był brat zakonny Alberto de la Madre de Dios. Następnie prace nad obiektem przejął ten sam artysta, któremu zawdzięczamy **Plaza Mayor** (plac Główny) i stary ratusz miasta, Juan Gomez de Mora, uczeń Juana de Herrera od Escorialu. Legenda głosi, że królowa Małgorzata chciała swoją inicjatywą upamiętnić wygnanie morysków w 1609 r. Moryskowie, była to muzułmańska mniejszość, która po 1492 r. przeszła na wiarę chrześcijańską. Według niektórych danych, w tamtych czasach było ich ponad 300 tys. i kościół był przeciwny ich wygnaniu, ponieważ

▲ Real Monasterio de la Encarnación

mogli być wśród nich prawdziwi chrześcijanie.

Fasada kościoła jest przykładem **madyryckiego baroku** i posłużyła w późniejszym okresie jako wzór dla innych architektów. Cała fasada wykonana jest z granitu, materiału bardzo eleganckiego, ale i bardzo drogiego. Stąd też w Madrycie w okresie baroku często używano również cegły, aby obniżyć koszty, co będziemy mogli zaobserwować również na przykładzie starego ratusza na Plaza de la Villa. Wszystko zależało od majątności fundatora. W tym przypadku była nim królowa, która sfinansowała budowę. Stąd też na fasadzie znajduje się herb królewski. Klasztor oprócz tego, że jest nadal siedzibą zakonnic augustianek, jest jednym z ważniejszych obiektów muzealnych pochodzących z XVII i XVIII w. W klasztorze zachowały się oryginalne **stalle z XVII w.** oraz **plytki ceramiczne** pochodzące z Talavera de la Reina. Wnętrze kościoła zostało od-

restaurowane w XVIII w., po pożarze, przez Venturę Rodrigueza. We wnętrzu możemy podziwiać freski wykonane przez Gonzaleza Velazqueza i Francisca Bayeu, szwagra Francisca Goi. W pomieszczeniach klasztornych znajdziemy również jedną z większych **kolekcji relikwii**, liczącą ok. 700 szt. Na szczególną uwagę zasługuje relikwia krwi świętego Pantaleona, męczennika z Nikomedii, która co roku, w dniu 27 lipca, zamienia stan ze stałego w ciekły. Wtedy relikwia jest wystawiana przy głównym ołtarzu, w przyklasztornym kościele.

Real Monasterio de la Encarnación; Plaza de la Encarnación 1; metro: Opera (L2, L5, LR); otwarte: wt.–sb. 10.00–14.00 i 16.00–18.30, nd. 10.00–15.00; zamkn.: pn., a także 24 XII, 25 XII, 31 XII; bilety: normalny 6 EUR, wstęp wolny: dzieci poniżej 5. r. ż., 18 V (Międzynarodowy Dzień Muzeów), śr. i czw. w godz. popołudniowych dla mieszkańców UE; www.patrimonionacional.es

Senado de España

Na tyłach klasztoru Wcielenia, na placu la Marina Española, znajduje się siedziba **Senatu Hiszpanii**. Budynek, w którym obecnie ma siedzibę izba wyższa, był dawnym XVI-wiecznym klasztorem i szkołą prowadzoną przez zakonników augustianów bosych i stanowił część klasztoru Wcielenia. Szkoła została założona w 1590 r. przez Marię de Aragón, damę dworu królowej Anny Austriacki, żony Filipa II.

Podczas okupacji francuskiej zakonnicy zostali wygnani z klasztoru, a od 2 maja 1814 r. kościół klasztorny stał się miejscem **obrad Korteżów**, do tej pory odbywających się w teatrze Królewskim.

Po powrocie Ferdynanda VII na tron, budynek został zwrócony augustianom, którzy pozostali tam, aż do początku *Trienio liberal* (trzydziestu lat liberalnego 1820–23), kiedy to ponownie stworzono tam salę parlamentu. A od dezamortyzacji, czyli wywłaszczenia i wyprzedaży dóbr ziemskich kościoła w 1836 r., ustanowiono tam **pałac Senatu**. Kościół został zaadaptowany na salę plenarną, a w 1845 r. Alvarez Bouquel, prowadzący prace re-

stauracyjne, nadał fasadzie **charakter neoklasycyzy**, który możemy obecnie podziwiać. W okresie demokracji została dobudowana współczesna część budynku, której fasada wychodzi na ulicę Bailén. Na placu przed Senatem znajduje się pomnik poświęcony hiszpańskiemu politykowi, Antonio Cánovasowi del Castillo, kilkakrotnemu premierowi rządu Hiszpanii, który był założycielem Partii Konserwatywnej, a także współautorem konstytucji z 1876 r.

📍 Senado de España; Calle Bailén 3; metro: Plaza de España (L2, L3, L10); otwarte: pn.–pt. 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, pod warunkiem, że działalność parlamentu nie przeszkodzi w zwiedzaniu i po wypełnieniu formularza ze strony internetowej: www.senado.es, droga mailową dostaniemy potwierdzenie na min. 7 dni przed wizytą; zamkn. we wszystkie święta i dni wolne; wstęp wolny; www.senado.es.

Jardines de Sabatini

Ogrody Sabatiniego nazwane zostały tak na cześć jednego z architektów, który projektował pałac Królewski, Francisco Sabatiniego. Ogrody powstały w latach

▼ Ogrody Sabatiniego

Kup książkę

Poleć książkę

30. XX w., kiedy władze Madrytu postanowiły wyburzyć stajnie i powozownie królewskie, a na ich miejscu stworzyć ogrody. Do ogrodów możemy zejść schodkami, które znajdują się przy ulicy Bailén.

📍 **Jardines de Sabatini**; Calle Bailén 2, metro: Opera (L2, L5, LR); otwarte: X–IV pn.–pt. 9.00–22.00, V–IX pn.–nd. 9.00–22.00; wstęp wolny

Plaza de Oriente

Na wschód od fasady pałacu Królewskiego znajduje się jeden z piękniejszych placów madryckich, o ważnym znaczeniu historycznym, którego nazwa pochodzi od położenia wobec pałacu.

Plaza de Oriente (plac Wschodni) powstał na przestrzeni XIX w., w miejscu, gdzie znajdowała się **pierwsza osada Madrytu**. Przepiękny plac, będący dzisiaj częścią ogrodów pałacowych, zaprojektowano z inicjatywy Józefa Bonapartego, brata Napoleona Bonapartego. Józef Bonaparte, będąc królem Hiszpanii (1808–13), chciał stworzyć otwarty plac i utworzyć aleję, która miałaby połączyć dwa pałace królewskie, znajdujące się wówczas w Madrycie, pałac Królewski z pałacem del Buen Retiro. Wielka aleja miała być czymś na wzór Pól Elizejskich. Nie udało mu się dokończyć dzieła, ale w wyniku wyburzenia budynków powstał plac, który pod koniec XIX w. został zagospodarowany i przekształcony w ogrody. W centralnym punkcie znajduje się **pomnik Filipa IV** wykonany przez Pietra Tacca.

Pomnik Filipa IV nie jest jedynym pomnikiem, który dekoruje ogrody na placu Wschodnim. Dookoła możemy zobaczyć różne posągi przedstawiające władców hiszpańskich. Jest to tylko część z ponad setki znajdujących się w pałacowych

ogrodach pomników, które przedstawiają władców panujących w różnych okresach i regionach kraju, od początku V w., aż do końca XVI w.

Do placu Wschodniego przylega Teatr Królewski, a z prawej jego strony znajduje się jedna ze słynniejszych kawiarni „Cafe de Oriente”, do której często zaglądał były król Jan Karol I.

★ Palacio Real

Obecny pałac Królewski wybudowany z granitu i kamienia wapiennego powstał w XVIII w. z inicjatywy pierwszego króla z rodu Burbonów, Filipa V. Zbudowany został w miejscu byłej warowni mużelnarńskiej (Alkazaru), która powstała w IX w. i była częścią systemu wież i warowni stworzonego do obrony Toledo.

Nie jest znana dokładna data powstania Alkazaru, ale na pewno został wybudowany w miejscu, które wcześniej zajmowała wieża obserwacyjna, mająca kontrolować ruchy nie tylko wojsk nieprzyjaciela wzdłuż naturalnej granicy (górn Guadarrama), ale również ruchy wewnątrz kraju.

Pierwsza udokumentowana informacja na temat Alkazaru pochodzi z XIV w. i dotyczy rozbudowy zamku, którą zlecił król **Piotr I Okrutny**. W 2. poł. XV w. Alkazar został częściowo uszkodzony w wyniku trzęsienia ziemi i odbudowany przez króla z dynastii Trastamara, Henryka IV.

Dostosowanie siedziby do bardziej godnych warunków i przekształcenie prymitywnego zamku na rezydencję pałacową zostało dokonane w 1536 r., na zlecenie króla Karola I (znanego także jako Karol V – cesarz Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego), od którego rozpoczynają się rządy **dynastii Habsburgów** w Hiszpanii. W tym celu

Karol I założył specjalną organizację, na czele z Alonsem de Covarrubiasem, architektem i rzeźbiarzem oraz Luisem de Vegą, zajmującym się przebudowami rezydencji królewskich w Sewilli, Toledo i Madrycie.

Kiedy Filip II wybiera Madryt na stolicę swojego mocarstwa, Alkazar zamieniony zostaje na główną **rezydencję królewską** w państwie. Z tego też powodu rozpoczynają się kolejne prace nad rozbudową pałacu, tak aby zmieścić się w nim dwór królewski.

Prace nad powiększeniem i upiększaniem pałacu były prowadzone przez wszystkich królów z dynastii Habsburgów, aż do pamiętnej nocy wigilijnej w 1734 r., kiedy to w zachodniej części rezydencji wybuchł pożar i w szybkim tempie zajął cały budynek. Podejrzewa się, iż ogień mógł zająć się od jednej z lamp olejowych, od której zapaliły się obrazy i farby używane przez malarza Jeana Ranca przy dekoracji salonów.

Zaraz po odzyskaniu wartościowych przedmiotów, które nadawały się do użycia, król Filip V zlecił wyburzenie pozostałości po Alkazarze. Wykorzystał katastrofę i wybudował nowy pałac,

który stał się najwspanialszą rezydencją w Europie, godną królewskiego **rodu Burbonów**, nowej dynastii królewskiej Hiszpanii. Z tego też powodu wezwał najlepszego architekta tamtych czasów Filippa Juvara, który stworzył projekt pałacu. Budynek miał zająć obszar od placu Hiszpańskiego, aż po ulicę Mayor i osiągać olbrzymie wymiary: 286 toesas (stara francuska jednostka miary, 1 toesa to 1,949 m), co daje 557 m długości, 280 m szerokości (144 toesas) i 28 m wysokości. Projekt przewidywał 34 bramy, 3 tys. okien, 23 patia i 2 tys. kolumn. Jednak niedługo po przybyciu do Madrytu architekt zmarł.

Prace nad projektem przejął jego uczeń Giovanni Battista Sachetti, który na polecenie króla musiał zmodyfikować plany. Wizja króla odbiegała od propozycji Juvara. Król chciał postawić pałac w tym samym miejscu, w którym znajdował się stary Alkazar. Projekt Juvara pociągnąłby za sobą olbrzymi koszt budowy, a na taki wydatek królewski skarbiec nie mógł sobie pozwolić.

W 1738 r. rozpoczęły się prace nad budową pałacu, którymi w większości

▼ Imponująca fasada główna Palacio Real

Kup książkę

Poleć książkę

kierowała **królowa Elżbieta Farnese**. Król cierpiał na częste ataki melancholii i zamykał się w swoich komnatach. Filip V nigdy nie zamieszkał w nowym pałacu,

a pierwszym królem, który się do niego wprowadził w 1764 r. był jego syn, Karol III.

Obecnie pałac jest udostępniony do zwiedzania jedynie częściowo. Większą

Pomnik Czterech Wielkich

Pomnik Filipa IV zwany jest również pomnikiem „czterech wielkich” lub „doskonałej równowagi”. Pomnik wspiera się na tylnych nogach konia, stąd jego druga nazwa. Natomiast jego pierwsze określenie potrzebuje dłuższego wyjaśnienia. Pomnik został wykonany przez Pietra Taccę, który należał do jednych z ważniejszych artystów włoskich XVII w. Obraz, który posłużył artyście do stworzenia dzieła, został namalowany przez Diega Rodrigueza de Silvē y Velázquezę, jednego z najwybitniejszych malarzy **hiszpańskiego baroku**, nadwornego malarza króla Filipa IV. Aby posąg był stabilny i mógł wspierać się tylko na tylnych nogach konia, Pietro Tacca zwrócił się do włoskiego uczonego, matematyka, fizyka i astronoma, samego Galileusza, aby go wspomógł i dokonał obliczeń. Galileusz wyliczył ilość pełnych przestrzeni z tyłu i pustych z przodu pomnika, aby utrzymał on równowagę.

Król nie był zadowolony z dzieła dostarczonego na dwór w Madrycie. Pietro Tacca nigdy nie widział monarchy, a odlew sporządził na podstawie obrazu wykonanego przez Velázquezę. W konsekwencji posąg nie był podobny do króla, który nakazał schować go w pałacowych podziemiach. Velázquez długo się zastanawiał i postanowił ściągnąć z Sewilli swojego przyjaciela i wielkiego rzeźbiarza Juana Martineza Montañęę, który przyjechał do Madrytu i w ciągu sześciu miesięcy wykonał nową głowę króla. Wtedy pomnik mógł już ujrzeć światło dzienne. Obraz namalowany przez Velázquezę, przedstawiający rzeźbiarza wykonującego popiersie Filipa IV znajduje się w kolekcji Museo del Prado.

Kup książkę

Poleć książkę

Matka Boska Almudena

Legendarna historia katedry madryckiej zaczyna się o wiele wcześniej niż w 1883 r., bo już na początku naszej ery. Według uczonych badających żywoty świętych, święty Jakub Wielki,

jeden z apostołów Chrystusa, przebywał w okolicach Madrytu w 38 r. Dla mieszkańców pierwszej osady, która miała znajdować się w miejscu, gdzie obecnie stoi katedra, zostawił

on figurkę przedstawiającą Matkę Boską, przyniesioną do Madrytu z Ziemi Świętej. Rzeźba pozostawała obiektem kultu do czasu najazdu muzułmanów (711). Najeźdźcy w ciągu kilku lat zajęli prawie cały Półwysep Iberyjski. Na wieść o wojskach nieprzyjaciela zbliżających się do Madrytu i w obawie przed zniszczeniem relikwii i wizerunków chrześcijańskich, mieszkańcy miasta ukryli wszystkie święte przedmioty. Jedną z nich była wspomniana figurka (dzisiaj znana jako Matka Boska Almudena), którą umieszczono w sekretnym schowku oznaczonym dwoma płonącymi świecami. Wkrótce miasto upadło. Informację o miejscu, w którym została ukryta rzeźba, przekazywano z ust do ust, z pokolenia na pokolenie, aż do XI w., kiedy muzułmanie zostali wyparci z centrum półwyspu – w końcu święta figurka mogła zostać wydobyta z ukrycia.

Legenda mówi dalej o dziewczynie imieniem Maria, która o miejscu ukrycia wizerunku dowiedziała się od swojej matki. Niestety ta ostatnia wkrótce zmarła, a Maria nie mogła sobie przypomnieć dokładnej lokalizacji schowka. Jest to okres, kiedy król Alfons VI Waleczny odbija Madryt i przejmuje od muzułmanów władzę nad Toledo, po czym wraca do Madrytu pełen nadziei, że w końcu zobaczy Matkę Boską, o której tyle słyszał od swoich poddanych. Monarcha zostaje poinformowany, że osoba, która powinna przechowywać sekret, nie potrafi przypomnieć sobie dokładnego miejsca ukrycia figurki. Wpada w szal i grozi, że jeżeli w ciągu dwóch tygodni Matka Boska nie zostanie odnaleziona, rozkaże wyburzyć mury zbudowane przez muzułmanów, przez co narazi mia-

sto na kolejny atak nieprzyjaciół. Maria wpadła w panikę, a jedyne, co mogła teraz zrobić, to tylko modlić się dzień i noc, aby stał się jakiś cud.

Ostateczny termin odszukania figurki upływał 9 listopada, kiedy to Alfons VI przysiągł rozpocząć rozbiórkę murów. Jednak zanim do tego doszło, król zorganizował procesję wzdłuż obwarowań miasta w intencji odnalezienia wizerunku Matki Boskiej. Wszyscy mieszkańcy Madrytu zebrali się wokół murów, także Maria, skruszona i zrozpaczona z powodu swojej winy. Procesja przeszła przez miasto i nie zauważono żadnego szczególnego znaku. Kiedy orszak szedł powoli przez wzniesienie Cu-esta de La Vega, przechodząc obok spichlerza, który tam się znajdował, Maria wydała z siebie przenikliwy krzyk. Procesja zatrzymała się. Wtedy król i jego świta zapytali, co spowodowało takie poruszenie u kobiety. W tej samej chwili, na oczach niedowierzających rodaków Marii, zawalił się kawałek muru, który odsłonił nie tylko figurkę Matki Boskiej, ale również palące się przez cały czas dwie świece. Przez prawie 400 lat rzeźba pozostawała w ukryciu, a miasto odzyskało ją w cudowny sposób. Jako że figurka Matki Boskiej została odnaleziona niedaleko od spichlerza, nadano jej imię Almudena, od arabskiego słowa *almud* (miara zboża) lub *almudayna* („w murze”).

Niestety, w późniejszych czasach rzeźba zaginęła. Posąg wystawiony dziś w katedrze został wyrzeźbiony z drewna sosnowego w XVI w. Niektóre źródła dowodzą, że w jego wnętrzu znajdują się oryginalne fragmenty pierwotnej wersji, jednak teza ta nie doczekała się jak dotąd oficjalnego potwierdzenia.

Okolice lotniska Barajas i Campo de las Naciones

Aeropuerto Adolfo Suárez Madrid-Barajas

Lotnisko Adolfo Suárez Madrid-Barajas znajduje się 13 km na północny wschód od centrum Madrytu, w dystrykcie Barajas. Zostało otwarte w 1929 r., natomiast pierwszy samolot wylądował tu w 1931 r. – na jego pokładzie znajdował się gen. Francisco Franco. Od 2014 r. port lotniczy nosi imię Adolfa Suáreza, hiszpańskiego polityka i pierwszego premiera demokratycznej Hiszpanii w latach 1976–81.

Obecnie jest to **największy port lotniczy w Hiszpanii**. Zajmuje piąte miejsce w Europie pod względem liczby pasażerów (w 2014 r. obsłużył ponad 42,5 mln osób, a w rekordowym 2007 r. – 52 789 619 podróżnych) i 15. miejsce na świecie. Jest przystosowany do obsługi ok. 70 mln pasażerów rocznie. Na szczycie

listy popularności połączeń znajdują się Barcelona i Paryż, a na dalszej pozycji – Londyn.

Madryckie lotnisko posiada cztery terminale, między którymi można przemieszczać się bezpłatnym autobusem (Airport Shuttle). Terminale T1, T2 i T3 są oddalone od T4 o 2 km. Otwarty w 2006 r. terminal T4 o powierzchni 1,15 mln m² jest jednym z największych terminali lotniczych na świecie. Wzniesiono go według projektu Richarda Rogersa i Estudio Lamela, który został doceniony dwiema prestiżowymi nagrodami: Royal Institute of British Architects Stirling Prize i International RIBA European Awards 2006. Terminal T4 jest podzielony na dwie części T4 i T4S, oddalone od siebie o około kilometr, skomunikowane dzięki bezzałogowemu pociągowi.

▲ Port lotniczy Adolfo Suárez Madrid-Barajas

Kup książkę

Poleć książkę

▲ Parque del Capricho

Na każdym terminalu znajduje się postój taksówek i przystanek autobusu. Na terenie lotniska znajdują się dwa przystanki metra (linia 8): Aeropuerto T1-T2-T3 i Aeropuerto T4. Do terminalu T4 dojeżdża również Cercanías (kolejka podmiejska).

Parque del Capricho

Park o powierzchni 14 ha został założony na zlecenie księżnej Osuna (Maria Josefa Pimentel) w latach 1787–1839. W 1783 r. księżna zakupiła teren poza Madrytem z przeznaczeniem na budowę letniej rezydencji i założenia parkowego. Urządzenie parku trwało 52 lata i zostało zakończone po śmierci pomysłodawczyni. Inspiracją dla tego założenia były ogrody angielskie, francuskie i włoskie. Głównym projektantem parku był Jean-Baptiste Mulot, który wcześniej wykonywał zlecenia dla dworu francuskiego.

Jest to jedyny park w stylu romantycznym w Madrycie. Na jego terenie znajduje się pałac, kopia klasycznej świątyni (Templete), romantyczne domki

i pawilony, jeziorko i stawy, fontanny, place, sztuczne grotty i górki, ogród, cieplarnia, a nawet bunker z okresu wojny domowej. Wśród wielu ciekawych gatunków drzew i roślin w dużej ilości występuje lilak pospolity, czyli bez, którego kwiaty księżna uwielbiała.

Podczas wojny domowej na terenie parku zbudowano bunkry i schrony. W 1974 r. zaniedbany park został zakupiony przez władze Madrytu i w kolejnych latach odrestaurowany. W 1985 r. ogłoszono go dobrem narodowym Hiszpanii. Od 2005 r., od wiosny do jesieni, w weekendy odbywają się tu koncerty, spektakle teatralne i baletowe.

i Parque del Capricho; Paseo de la Alameda de Osuna 25; metro: El Capricho (L5); otwarte: X–III sb., nd., święta 9.00–18.30, IV–IX 9.00–21.00; wstęp wolny

La Ciudad Real Madrid

Niedaleko lotniska Barajas znajduje się ogromny obiekt szkoleniowy Realu Madryt nazywany często od dzielnicy miasta, w której się znajduje, „Valdebebas”. Otwarty

Toledo

Toledo to miasto wpisane w 1986 r. na listę UNESCO. Leży na skalistym wzgórzu, otoczonym z trzech stron przez wody rzeki Tajo (Tagu). Jest miastem wyjątkowym pod względem długiej i burzliwej historii, kultury i aury tajemniczości, która je otacza. Często nazywa się je „miastem trzech kultur” (przez kilka wieków zamieszkiwali je chrześcijanie, Żydzi i muzułmanie), a także „miastem cesarskim” – ze względu na to, że cesarz Karol I wybrał je na swoją główną siedzibę na terenie Hiszpanii.

Historia Toledo sięga epoki brązu. W starożytności miasto było ważnym ośrodkiem plemienia Karpetańców. W 192 r. p.n.e. zostało podbite przez Rzymian i stało się stolicą prowincji. W V w. osiedlili się tu Wizygoci. W czasach panowania Leovigilda zostało stolicą państwa Wizygotów, a następnie główną siedzibą władz kościelnych. W 711 r. Toledo najechali i zdobyli muzułmanie dowodzeni przez Tarika ibn Zijada. Miasto, nazwane z arabskiego Tolaytola, zamieszkiwali wy-

znawcy islamu, Żydzi i chrześcijanie, między którymi panowała względna tolerancja. W 1085 r. Toledo podbił król Kastylii i Leonu, Alfons VI i ustanowił je stolicą swojego królestwa. Wyznawcy trzech religii nadal współżyli zgodnie, tworząc barwną kulturę, rozwijając naukę, handel i rzemiosło. W 1492 r. Żydzi toledońscy, podobnie jak ich współwyznawcy z terenu Kastylii, zostali wygnani z królestwa. W latach 1611–14 skazani na banicję zostali także moryskowie, potomkowie muzułmanów, którzy przyjęli chrześcijaństwo. W ten sposób miasto utraciło sporą część swoich mieszkańców, co przyczyniło się do jego zubożenia. Na sytuację Toledo niekorzystnie wpłynęła również decyzja Filipa II o przeniesieniu w 1561 r. stolicy do pobliskiego Madrytu. W czasach współczesnych Toledo, a dokładniej jego Alcázar, stał się jednym z symboli wojny domowej, w związku z jego zacieklą obroną przez nacjonalistów. W 1983 r. miasto zostało stolicą regionu Kastylii-La Manchy.

▼ Panorama Toledo

Kup książkę

Poleć książkę

WARTO ZOBACZYĆ

★ Katedra Najświętszej Marii Panny

📍 Catedral Primada; Calle Cardenal Cisneros 1; otwarte: pn.–sb. 10.00–18.00, nd. i święta 14.00–18.00; zamkn.: śr., 1 I, 6 I, 1 V, 24 XII, 25 XII, 31 XII; bilety: 12,50 EUR; www.catedralprimada.es jest uważana za jedną z najpiękniejszych i najważniejszych świątyń w Hiszpanii. Budowana z dużym rozmachem w latach 1226–1493 jest wspaniałym przykładem gotyku. W **Capilla del Tesoro** można podziwiać okazałą monstrancję z końca XV w., dzieło Enrique'a de Afre, mierzącą 2,5 m wysokości i ważącą ponad 200 kg. W zakrystii znajduje się katedralna pinakoteka, w której przechowywane są obrazy El Greca, Goi, Velázquez, Tycjana, Rafaela, Caravaggia, van Dycka, Moralesa, Rubensa i Luis Tristána. Na uwagę zasługuje również Capilla Mayor z gotycką nastawą ołtarzową (1498–1504) oraz znajdujący się naprzeciwko niej chór.

Kolejnym monumentalnym budynkiem Toledo jest **Alcázar** 📍 Alcázar; Calle Unión; otwarte: 11.00–17.00, zamkn.: śr., 1 I, 6 I, 1 V, 24 XII, 25 XII, 31 XII, bliety: 5 EUR; wstęp wolny: w każdą nd, 29 III, 18 IV, 18 V, 12 X, 6 XII; www.museo.ejercito.es,

położony w najwyższej części miasta i zbudowany na litej skale. Na miejscu obecnej budowli stał wcześniej fort rzymski oraz warownia muzułmańska z X w. Obecny Alcázar pochodzi z XVI w. i został gruntownie zrekonstruowany w XX w., po zniszczeniach dokonanych podczas wojny domowej. Od 2010 r. ma tu swoją siedzibę **Museo del Ejército** (Muzeum Wojska).

Miasto szczyty się tym, że w jego murach w latach 1577–1614 mieszkał **El Greco**. Przyjeżdżając do Toledo, można wybrać się na wycieczkę śladami sławnego malarza, odwiedzając m.in.: Museo de El Greco, Museo-Hospital de Santa Cruz, Hospital de Tavera oraz Iglesia de Santo Tomás z XIV w., gdzie znajduje się sławny obraz malarza *Pogrzeb hrabiego Orgaza*.

Na terenie dawnej dzielnicy żydowskiej znajdują się dwie synagogi, które są udostępnione do zwiedzania. Starsza z nich, **Santa Maria la Blanca** 📍 Calle Reyes Católicos 4; otwarte: codz. 10.00–18.45; bilety: 2,5 EUR, została wybudowana w stylu *mudejar* w XII w. Druga, datowana na XIV w. **Sinagoga del Tránsito** 📍 Calle Samuel Levi; otwarte: pn.–sb. 9.30–18.30, w lecie 9.30–20.00, nd. 10.00–15.00; bilety: 3 EUR; wstęp wolny w każdą

sb od 14.00, 18 IV, 18 V, 12 X, 6 XII; www.museosefardi.mcu.es mieści w swoich wnętrzach **Museo Sefardi** (Muzeum Żydów Sefardyjskich).

Pamiątką po mieszkającej w Toledo społeczności muzułmańskiej jest mały **mezzet** pochodzący z 999 r., **Mezquita del Cristo de La Luz** **Cuesta Carmelitas Descalzas 10**; otwarte: pn.–pt. 10.00–14.00 i 15.30–17.45, sb., nd., święta 10.00–17.45, w lecie do 18.45; bilety: 2,5 EUR, który w czasach chrześcijańskich został przekształcony w kościół. Obok zabytku znajdują się pozostałości dawnej drogi rzymskiej.

Będąc w Toledo, warto również odwiedzić inne zabytkowe obiekty i muzea, takie jak **Monasterio de San Juan de los Reyes** (klasztor w stylu izabelińskim z XV w.), **Iglesia de San Román** (obecnie Museo de los Concilios y la Cultura Visigoda, poświęcone Wizygotom) oraz **Termas Romanas** (gdzie znajdują się pozostałości po termach z okresu rzymskiego).

Dojazd

Z Madrytu do Toledo najłatwiej dostać się szybka koleją AVE. Podróż trwa ok. 30 min, a bilet w dwie strony dla osoby dorosłej kosztuje niecałe 21 EUR. Pociągi AVE do Toledo odjeżdżają z Estación Puerta de Atocha z dużą częstotliwością, niemniej jednak warto zaopatrzyć się w bilety nieco wcześniej. Bardziej ekonomiczną opcją dojazdu do tego zabytkowego miasta jest podróż autobusem nr 402 odjeżdżającym z przystanku przy Plaza Elíptica. Podróż w dwie strony kosztuje ok. 10 EUR.

Obowiązkowym punktem programu w Toledo jest wizyta na jednym z **tarasów widokowych** znajdujących się na przeciwległym do starówki brzegu Tagu. Można dostać się tu własnym transportem, autobusem turystycznym, taksówką lub pieszo. Ta ostatnia opcja będzie dobrym rozwiązaniem dla miłośników długich spacerów.

▼ Katedra NMP

Kup książkę

Poleć książkę

TOLEDO

Escorial

Największą atrakcją miasteczka San Lorenzo de El Escorial jest monumentalny **zespół pałacowo-klasztorno-biblioteczny** o tej samej nazwie. Zabytkowy kompleks powstał w latach 1563–84 z inicjatywy króla Filipa II. Jego majestatyczna bryła zbudowana z szarego granitu w surowym stylu późnego renesansu budziła respekt zarówno wśród architektów (Juan Bautista de Toledo i Juan de Herrera), jak i robotników, którzy byli zaangażowani w jego konstrukcję. Z powodu swoich gigantycznych rozmiarów, jak i wartości symbolicznej, od końca XVI w. kompleks był uznawany za ósmy cud świata. W 1984 r. obiekt został wpisany na listę UNESCO.

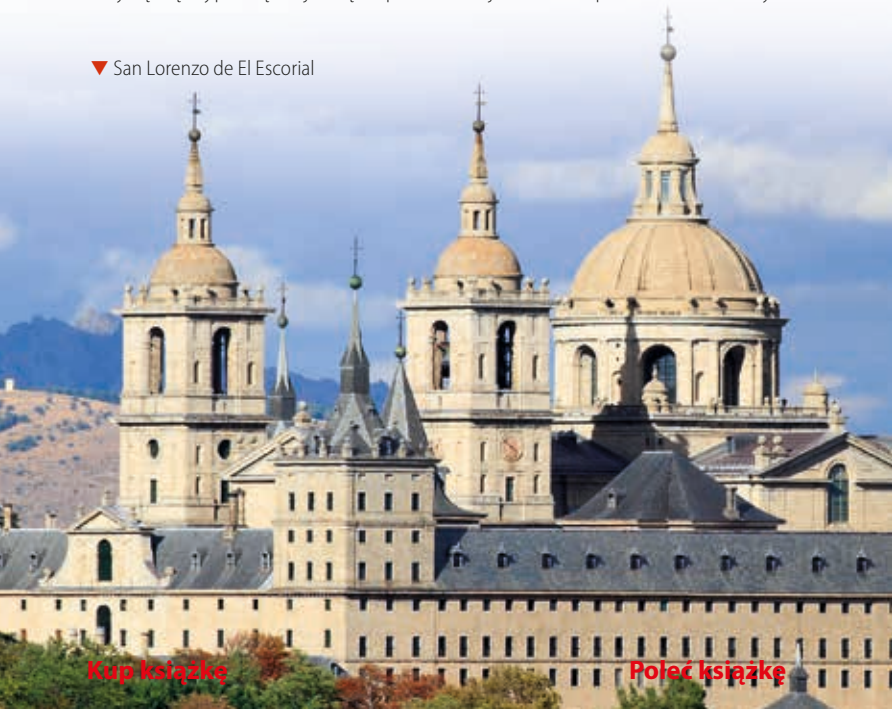
Nazwa klasztoru związana jest ze zwycięską wyprawą wojenną Filipa II

przeciw Francuzom. 10 sierpnia 1557 r. jego wojska pokonały odwiecznego wroga Hiszpanów pod St. Quentin. Niestety, podczas bitwy został zniszczony kościół pod wezwaniem św. Wawrzyńca (San Lorenzo). Filip II był bardzo pobożnym człowiekiem. Upojony zwycięstwem, złożył przysięgę, że wybuduje św. Wawrzyńcowi nową świątynię.

★ **San Lorenzo de El Escorial** ⓘ [Real Sitio de San Lorenzo de El Escorial](#); [Avenida Juan de Borbón y Battemberg, San Lorenzo de El Escorial](#); otwarte: X–III, wt.–nd. 10.00–18.00, IV–IX 10.00–20.00; bilety: 10 EUR; [www.patrimonionacional.es](#) zajmuje powierzchnię 33 327 m² i jest kompleksem wielofunkcyjnym. Dawniej znajdowała się tu rezydencja rodziny królewskiej. Na terenie pałacowo-klasztornym

▼ San Lorenzo de El Escorial

został utworzony panteon władców Hiszpanii z dynastii Habsburgów i Burbonów oraz ich małżonek, które wydały na świat przyszłych następców tronu. Pierwszym pochowanym tutaj monarchą był cesarz Karol I, a ostatnimi rodzice króla Jana Karola I – Jan, hrabia Barcelony i Maria Mercedes Burbon-Sycylijska. Niedaleko krypty, gdzie spoczywają monarchowie i monarchinie, znajdują się kolejne kaplice grobowe, gdzie pochowani zostali krewni rodziny królewskiej.

Escorial pełnił również funkcję klasztoru – niegdyś hieronimitów, obecnie augustianów. W jego murach znajduje się znakomita biblioteka z ponad 40 tys. bezcennych manuskryptów i książek. W latach 1875–85 pracował tu jako bibliotekarz Félix Róžański, zakonnik, bibliograf i tłumacz z hiszpańskiego na polski. Był on odpowiedzialny za renowację starych wolumenów i włączenie do księgozbioru 5 tys. manuskryptów pochodzących z biblioteki ojca Claret.

Bazylika w Escorialu została wyposażona przez Filipa II w dzieła sztuki najwyższej klasy. Po obu stronach ołtarza głównego znajdują się dwa zespoły rzeźb przedstawiające Karola I oraz Filipa II z rodzinami. Rzeźby te zostały wykonane ze złoconego brązu przez mediolańczyków Leone i Pompeo Leonich. W kaplicy, po lewej stronie od wejścia głównego do świątyni znajduje się

Dojazd

Z Madrytu do Escorialu można dojechać autobusami nr 664 i 661, z dworca Moncloa (koszt biletu ok. 4,20 EUR w jedną stronę) lub kolejką podmiejską linii C-8 ze stacji Atocha, Nuevos Ministerios i Chamartin (koszt biletu ok. 5,50 EUR w jedną stronę).

rzeźba z marmuru kararyjskiego, przedstawiająca Chrystusa ukrzyżowanego wykonana w latach 1559–62 przez Benvenuto Celliniego.

Na terenie kompleksu znajduje się ok. 7500 relikwii podarowanych przez Filipa II. Złożone są w 507 relikwiarzach wykonanych w dużej części przez Juana de Arfe. Mają one różne formy, m.in. skrzyż, ark, głów, rąk.

Do miasteczka warto wybrać się w okresie świąt Bożego Narodzenia. W historycznym centrum, w okresie świątecznym, na ulicach i placach starożytnego miasta wystawiana jest szopka z postaciami naturalnych rozmiarów. Kompozycje inspirowane są sceną narodzin Jezusa, ale również barwnymi widokami zaczerpniętymi z Ziemi Świętej, z I w. n.e. Szopka w Escorialu co roku odwiedzana jest przez tysiące turystów.

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Madryt

Stolica i największa metropolia Hiszpanii uchodzi za jeden z najważniejszych ośrodków kulturalnych Starego Kontynentu. Wspaniałe muzea, ze słynnym Prado na czele, przyciągają tu miłośników sztuki z całego świata. Miasto urzeka historyczną architekturą, olśniewa bajkowym przepychem parków i ogrodów, onieśmiela dostojeństwem reprezentacyjnych alei i placów, w końcu zaskakuje – egzotyką uliczek zamieszkałych przez imigrantów z Maghrebu, niezwykłym klimatem pchlego targu El Rastro i smakami regionalnej kuchni.

Wspaniałe **kościoty i klasztory**

Znakomite **muzea i galerie**

Majestatyczne **pałace i rezydencje**

Ciekawa **architektura nowoczesna**

Urzekające **parki i ogrody**

Kuchnia i wina dla koneserów

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900

0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:

ebookpoint.PL

ISBN 978-83-283-4553-9

9 788328 345539

Cena 26,90 zł